

Volgen en toetsen in Blink Lezen

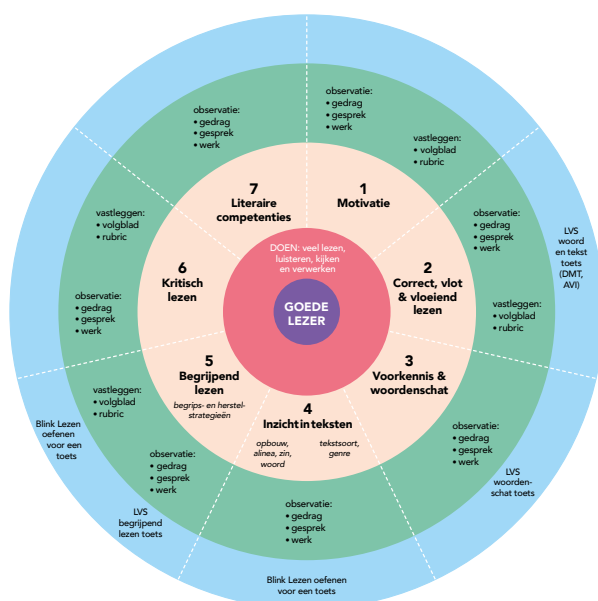
Een belangrijke taak voor leerkrachten is het goed monitoren van de leesontwikkeling van kinderen en hen in die ontwikkeling te begeleiden. In dit Leraarblad lees je hoe dit in Blink Lezen gebeurt en wat dat voor jou als leerkracht betekent.

Formatief handelen

Onder *formatief handelen* worden alle activiteiten verstaan die kinderen en leerkracht uitvoeren om de leeractiviteiten van kinderen in kaart te brengen, te interpreteren en te gebruiken om betere beslissingen te nemen over vervolgstappen. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat voor het volgen van de leesontwikkeling van een kind formatief handelen alleen nuttig is als het inzicht geeft in het (huidige) leesniveau en in de groei. Formatief handelen vindt bij Blink Lezen plaats tijdens de leeslessen, bijvoorbeeld door te kijken naar het werk in de leesdossiers, te observeren tijdens het zelfstandig lezen of het maken van opdrachten, te luisteren naar de gesprekken over teksten, door lees- en boekengesprekken te voeren en door vooral veel feedback en ondersteuning te geven in de les. Het leesproces wordt hierdoor beter zichtbaar, zodat kinderen waar nodig gericht ondersteund kunnen worden. Deze ondersteuning kan zich richten op verschillende factoren die we in beeld hebben gebracht op een Volgbord.

Blink Lezen Volgbord

Het *Volgbord* laat zien welke zeven factoren van invloed zijn op het worden van een goede lezer (de beige cirkel). Bovendien laat het zien met welk middel je de leesontwikkeling van kinderen in Blink Lezen kunt volgen en vastleggen (de groene en blauwe cirkel). Het *Volgbord* laat met name ook zien dat het volgen van kinderen veel meer behelst dan alleen het toetsen van hun leesvaardigheid (zie smalle, blauwe rand).



► zie Leraarblad *Blink Lezen Volgbord*

Observeren

Observatie (de groene cirkel) geeft je veel informatie over het leesniveau van kinderen. Je kunt een kind op zeven facetten 'volgen' door goed te observeren. Welk gedrag zie en hoor je tijdens de leestaak? Wat zegt het kind in een leergesprek (verbaal en non-verbaal) en wat is de kwaliteit van het werk in het leesdossier en/of in het eindproduct? Dit kun je als observaties vastleggen in de *Volgbladen* en *Rubrics*. Dit zijn instrumenten om de leesontwikkeling in Blink Lezen te monitoren. Het Volgbord geeft aan welke instrumenten bij welke aspecten van lezen passen.

Volgblad leerlingen

Dat wat je in een les volgt, kun je vastleggen in het *Volgblad leerlingen*. Hierop kun je aankruisen welk kind je hebt gevolgd en hoe dat kind het doet. Het Volgblad verwijst naar enkele opdrachten die inzicht geven in specifieke aspecten van lezen. Je hoeft niet alle kinderen bij alle opdrachten te volgen. Kies een paar kinderen per opdracht uit en volg die.

► zie *Volgblad leerlingen bij elk thema*

Rubrics

Daarnaast zijn er twee *Rubrics Leesvaardigheid*: één voor groep 4 en één voor groep 5 - 8. Je kunt deze rubric tijdens of aan het eind van het thema voor alle kinderen of voor een aantal kinderen invullen. In een volgend thema kun je dan weer op andere kinderen letten en weer een andere focus leggen.

► zie *Rubrics Leesvaardigheid groep 4 en Rubrics Leesvaardigheid groep 5 - 8*

Leerdoelen en leesaanpakken

Hoewel lezen in Blink Lezen als een samenhangend geheel wordt aangeboden, kun je bij het observeren en volgen van kinderen wel degelijk onderscheid maken in leesactiviteiten met verschillende leerdoelen en op basis daarvan accenten leggen in de sturing en begeleiding van de kinderen.

Dat wat we in Nederland met leesonderwijs willen bereiken, is vastgelegd in de kerndoelen en de referentieniveaus. Wat er aan inhoudsdoelen wordt aangeboden en in welke thema's is vastgelegd in de Leraarbladen *Leerdoelen en leerlijnen* en *Leesaanpakken in Blink Lezen*. De overzichten van doelen en leesaanpakken daarin kunnen ondersteunend zijn bij het volgen en begeleiden.

► zie *Leraarblad Leerdoelen en leerlijnen* en *Leraarblad Leesaanpakken in Blink Lezen*

Ook in het Themaoverzicht geven we aan waarop in een les de focus ligt en wat je daarbij kunt volgen.

► zie het *Themaoverzicht bij elk thema*

Oefenen voor een toets

Toetsen nemen in Blink Lezen een kleine plek in. Om de leesontwikkeling te toetsen verwijzen we naar methode-onafhankelijke LVS-toetsen. Die geven – meer summatief – aan waar een kind staat. Voor Blink Lezen hebben we alleen *Oefenen voor een toets* ontwikkeld. Deze toets lijkt op een LVS-toets voor begrijpend lezen (die bestaat uit het lezen van teksten en daarbij een aantal meerkeuzevragen). Door *Oefenen voor een toets* komen kinderen in aanraking met de manier van toetsen en oefenen ze ermee. Daarbij is het vooral belangrijk dat ze leren welk type vragen ze krijgen op LVS-toetsen. Deze specifieke manier van vragen beantwoorden komt zelden voor in de thema's van Blink Lezen omdat het niet

past bij onze visie. Het is natuurlijk wel van belang om kinderen goed voor te bereiden op de manier van vragen in LVS-toetsen, zodat ze deze zo goed mogelijk kunnen maken.

► zie Leraarblad *Oefenen voor een toets in Blink Lezen*

Toetsanalyse

Het belangrijkste doel van het oefenen voor een toets is dus voorbereiden op de manier van toetsen in LVS. Daarnaast biedt de toets teksten en vragen op drie niveaus; zo krijg je bijvoorbeeld zicht op wat er gebeurt met de toetsresultaten van een kind wanneer deze de toets op een iets eenvoudiger niveau (2A) of juist op een iets pittiger niveau (2B) maakt. Daarnaast bevat de toets vragen op verschillende begripsniveaus: vragen die beantwoord kunnen worden op basis van woord- en zinsbegrip, vragen die verbanden tussen zinnen en binnen een alinea bevragen en vragen die het begrip over de gehele tekst testen. Dit geeft per kind informatie over de sterke en minder sterke punten waar het gaat om leesbegrip. Deze vragen staan gerubriceerd in het document *Toetsanalyse* bij ieder *Oefenen voor een toets*. Hiermee kun je analyseren hoe een individueel kind én de totale groep de vragen op de drie begripsniveaus hebben beantwoord.

► zie *Toetsanalyse bij elke toets*

Minicollege Vragen in een leestoets

Voordat de kinderen de oefentoets gaan maken kun je met hen het minicollege *Vragen in een leestoets* doen. Daarin leren de kinderen hoe ze vragen in een leestoets kunnen maken. Ze leren drie vraagsoorten herkennen en hoe ze dit soort vragen kunnen aanpakken om tot een antwoord te komen. Dit helpt hen bij het maken van toetsen Begrijpend Lezen.

Literatuur

- Koeven, E. van & Smits, A. (2020). *Rijke taal. Taaldidactiek voor het basisonderwijs*. Amsterdam: Boom.
- Marel, R. van der (2021). *Als kinderen groeien, groeit het onderwijs*. Clique Magazine, 3, 15.
- Meijerink, H.P., Letschert, J.F., Rijlaarsdam, G.C.W., Van den Bergh, H.H., & Van Streun, A. (2009). *Referentiekader Taal en Rekenen*. Enschede: OCW/ SLO.
- Noteboom, A., Silfhout, G. van & Tammes, A.-C. (2019). *Formatief evalueren in het primair onderwijs. Werken aan groei*. Enschede: SLO.